

SETKÁNÍ S KNIHOU

Jefferson dělá, co může

Jean-Claude Mourlevat

Metodiku zpracovala:

Mgr. Petra Strnadlová

Konzultace:

Mgr. Alexandra Filarová

Věková kategorie:

5. – 7. ročník

Zaměření (cíl, obsah) lekce:

práce s textem, předvídání, psaní, vybrané metody RWCT
Seznámení s pojmem sekta

Vyučovací předměty:

český jazyk

Bibliografie:

MOURLEVAT, Jean-Claude. *Jefferson dělá, co může*. Přeložil Helena BEGUIVINOVÁ. Praha: Baobab, 2023. ISBN 978-80-7515-158-2.

**Spolufinancováno
Evropskou unií**

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Stručný obsah

Od velkého detektivního dobrodružství ježka Jeffersona v zemi lidí uplynuly už čtyři roky. Jednoho dne najde pašák Gilbert zvláštní vzkaz od jedné z účastnic tehdejšího zájezdu, králičice Simony. A když přijde k ní domů, zjistí, že zmizela za poněkud zvláštních okolností. Jeff a Gilbert při společném pátrání zjistí, že se stala členkou podivné sekty. Jeff se rozhodne vstoupit do jámy Ilové... Co ho asi čeká? Dokáže pomoci melancholické Simoně, která se už vzdala úplně všeho? A není jí náhodou lépe uvnitř nového společenství?

Zlehka budovaná bezprostřední detektivka, ve které autor s humorem sobě vlastním odhaluje dětem, co znamená manipulace a zneužívání neštěstí druhých, a přemýšlí o tom, jak vyléčit smutek a osamění.

zdroj: [<https://www.databazeknih.cz/knihy/jefferson-jefferson-dela-co-muze-521945>]

O autorovi

Jean-Claude Mourlevat (1952) strávil dětství na venkovském statku v Auvergne, školní léta od deseti do osmnácti let prožil v internátu na lyceu Blaise Pascala v Ambertu, což ho velmi poznamenalo. Po vysokoškolských studiích pracoval několik let jako profesor němčiny. Ještě jako pedagog se na škole začal věnovat divadlu, psal a hrál klaunské skeče pro děti, režíroval.

Od roku 1997, kdy napsal první román, mu vyšla řada knih pro děti. Tvrdá léta strávená v internátu se projevují v jeho tvorbě jako touha po svobodě, po útěku, po překonávání těžkých chvil a beznaděje.

Je nositelem ceny Hanse Christiana Andersena a Pamětní ceny Astrid Lindgrenové za literaturu.

zdroj: [<https://www.baobab-books.net/author/jean-claude-mourlevat>]

Předpokládaná délka práce s knihou – 2-3 vyučovací hodiny.

EVOKACE

Alfabox – metoda RWCT, která pracuje s grafickou organizací pojmů. Je možné ji zapojit v evokační části hodiny, když potřebujeme získat poznatky o tom, co již žáci o tématu vědí, když začínáme nový projekt, téma, ale například také ve fázi reflexe, když reflektujeme přečtenou knihu, příběh.

Metoda je univerzální a využitelná napříč předměty. Alfabox pomáhá obohatit slovní zásobu, utřídit si poznatky o tématu, rozvíjet kreativitu, zamyslet se nad daným tématem.

- Rozdělit žáky do skupin (ideálně po 3 členech).
- Ukázat skupinám na flipu nakreslené schéma centrálního Alfaboxu (6 x 4 políčka, v každém jedno písmeno).
- Každá skupina dostane flipový papír, fix, 24 lístečků jedné barvy (každá skupina může mít jinou barvu), lepicí pásku/plastelínu pro samostatné vytvoření alfaboxu či rozdat již vytištěné alfabox tabulky.
- Skupiny žáků píší na barevné lístečky či do alfaboxu ke každému písmenu název jednoho zvířete, jehož zápis začíná stejným písmenem (A – antilopa, B – beran, ...).

Je dobré dát žákům nějaký limit, který již považujeme za splněné zadání, např. může chybět doplnění u 3 políček.

- Společně si řekneme, která zvířata žáci doplnili (chybějící si mohou dopsat např. jinou barvou propisky).
- V knize vykonávají jednotlivá zvířata různé profese, např. koně a kobyly – novináři, kočky – fotografové, ovce či beran – lékař; žáci zkusí přiřadit ke svým zvířatům profese lidí, u některých mohou odůvodnit.

UVĚDOMĚNÍ

- Každý žák obdrží text, kterým je výňatek z dopisu králičice Simony (s. 17 – 19):

... O rodiče jsem přišla velmi záhy, měli mě v pokročilém věku a oba měli chatrné zdraví, což jsem po nich ostatně zdědila. Znáte tu písničku: „neuróza, skleróza, ohnutá záda, paradentóza, no to je paráda...” Ta je nejspíš o mně. Když mě zrovna neškrábe v krku, bolí mě kolena, když přestanu kašlat, začnou mě svědět předloktí, přesouvá se to nahoru, dolů, ale nikdy to nepřestává. A hlavně mám velké potíže s klouby.

Nemám strýčky ani tety, žádné bratrány ani sestřenice, žádné prarodiče ani sourozence, ani neteře nebo synovce. Připadá mi, že jsem poslední zástupkyně rodu, který po generace přetrvává jen zázrakem a drží už jen na vlásku: na mně.

Ono se řekne: když nemáte rodinu, máte přátelé! To jsem si taky vždycky myslela. Jenže, to se zasmějete: nikdy se mi nedařilo nějaké získat. Myslím, že všem naháním strach. Všechny pobavím, mají ze mě legraci, já vím, nejsem hloupá. Smějí se mým dlouhým svěšeným uším, mým dlouhým nohám, mé hubenosti, ale nijak ve zlém, snesu to. Všichni mě berou, jsou rádi, že mě potkali, ale dál to nikam nevede, chápete? Myslím, že je unavuji, že toho po nich chci moc.

Také bych ráda už nežila sama.

Milý Gilberte, odešla jsem dnes ráno z domu a nevím, kdy se vrátím, ani jestli se vůbec vrátím. Nemůžu Vám říct, kde jsem ani s kým, ani co dělám. Nejsem si jista, zda byste s tím souhlasil. Proto dělám takové tajnosti, odpusťte mi to. ...

- Následuje předvídání toho, co bude následovat dál.
S žáky text shrneme a zkusíme je navést na to, aby psali, kde se může Simona nacházet, co tam dělá apod.
- Pisatelství žáků, žákům dáme časový limit.
- Po přečtení si žáci ve trojici mohou přečíst příběh, který napsali; pokud je ze skupin zájem, mohou přečíst před třídou.

- Žáky seznámíme s tím, že králičice Simona odjela a stala se členkou společenství = sekty Anemos.
- **Brainstorming** na téma sekta – učitel zapisuje na tabuli, neříká, zda to, co žáci říkají je správně či nikoli.
- Žáci mohou vyhledat ve slovníku význam slova sekta, na internetu. Poté přečteme úryvek z knihy (s. 89).

„A co to podle vás je sekta?“ zeptal se Gilbert.

„Sekta se pozná podle toho, že své stoupence mentálně destabilizuje, přiměje je, aby se rozešli se svým dosavadním okolím, oslabí jejich fyzickou integritu a vyžaduje od nich finanční příspěvky přesahující jejich možnosti.“

...

Během hovoru si Jefferson cosi vyhledával na mobilu. Jeho zjištění bylo poučné a odpovídalo na první otázku, kterou položil pan Hild. Anemos založil před dvaceti lety jistý člověk jménem Vin-tóh, který hlásal „očišťování skrze nohy“ a sliboval rychlé a definitivní uzdravení všem osobám, kterým klasická medicína nedokázala pomoci.

„Jasně že to Simonu nalákalo, ta trpěla kdečím...“ poznamenal Walter Schmitt.

„Jo, a obávám se, že padla na pěkného ptáčka,“ ušklíbl se Gilbert. „Tehle Vin-tóh se ve skutečnosti nejspíš jmenuje Venca nebo Honza!“

Pětilístek - Podstatou metody je dovednost shrnout stručně nějaké téma, názor, svůj postoj a vyžaduje slučování informací a názorů do stručných výrazů, které popisují námět.

SEKTA

2 přídavná jména

3 slovesa

1 věta o čtyřech slovech

synonymum ke
slovu SEKTA

Žáky seznámíme s dalším pokračováním děje knihy, kdy se Jefferson dostane do společenství Anemos, aby se pokusil přesvědčit Simonu k návratu zpět. Jednoho večera, když nemůže spát (protože má velký hlad - ve společenství dostávají jen malý příděl jídla), uslyší venku zvuky...

Budeme pracovat s metodou **Podvojný deník** (čistý papír přeložit, připravit tabulku) Vyzveme žáky k tomu, aby na levou stranu do tabulky vypsali doslova z textu nějakou pasáž či obraz, který na ně zapůsobil (např. jim připomněl nějaký zážitek nebo je pro ně z nějakého důvodu záhadný), či s nějakou pasáží nesouhlasí.

Napravo si zaznamenají souvislým textem komentář ke zvolené pasáži: Co je přimělo zaznamenat si právě ji? Co jim připomněla? Jaké otázky v nich vyvolala?

Žáci by si v průběhu četby měli vypsát alespoň dvě až tři citace a komentáře k nim. Výpisky si dělají hned při prvním čtení textu.

Následně učitel prochází text a vyzývá žáky, aby doslovně přečetli své zápisy z podvojného deníku. Na komentáře navazuje a ptá se ostatních, zda i oni si pasáže všimli a jaké k tomu mají poznámky. Učitel může upozornit na shody a rozdíly a následně podnítit diskuzi.

(<https://www.ucenibezucebnic.cz/index.php?id=2899>)

Citace z textu:	Vlastní komentáře:

Úryvek z textu s. 128 – 131 (všichni žáci obdrží text):

Všichni adepti bydleli ve stejném křídle budovy jako on, v různých patrech, i jídelna a společenský sál se v něm nacházely, ale co k čertu bylo na téhle straně nádvoří? Kde bydlí Thea a Vin-tóh? Jak je to zařízené u nich? Zastavil se přede dveřmi, v nichž zmizel ten chlap. Opatrnost mu velela s dalším pátráním počkat na své kamarády, ale kochal se představou, že je uvítá s pikantními informacemi.

Ani jeden z návštěvníků se nenamáhal za sebou zamknout. Jefferson tedy dveře otevřel a vklouzl dovnitř. Trhl sebou, když se rozsvítilo světlo. Fotobuňka! Místo aby se vrátil ven, vrhl se pod schodiště a zůstal tam bez hnutí. Srdce mu divoce tlouklo. Počítal, jak dlouho trvá minuta, a snažil se klidně dýchat. Jakmile nastala opět tma, vystoupal po deseti nebo dvanácti schodech na odpočívadlo, na které vedly troje dubové dveře. Pod těmi nalevo pronikalo světlo doprovázené mocným pachem. Ten Jefferson už jednou cítil. Bylo to v Městoníně, v restauraci hotelu Majestic, u lidí, a nikdy na tuhle směs vůní masa a vína nezapomněl. Uslyšel zvučný smích. Pak hlasy, které se snažil identifikovat.

Thea: „Všechno v pořádku, drahoušku Bibi?“

Bibi (řidič): „Ale jo, těch tři sta kiláků jsem se řítíl s pedálem na podlaze! Z Městonína je to přece jen kus cesty!“

Thea: „Neboj se, jídlo jsme ti schovali a držíme ho v teple.“

Bibi: „Díky, Sylvinko! Můžu ti říct, že mám děsný hlad! Žral bych snad i travu!“

(smích)

Vin-tóh: „Máš rád hovězí po burgundsku?“

Bibi: „A jak!“

Vin-tóh: „Tebe se neptám, Henry. Předpokládám, že ty maso nejíš?“

Henry (ten býček): „Ehm, ani ne...“

(smích)

Bibi: „Hele, Franto, když už je řeč o burgundským...“

Vin-tóh: „Jasně! Dáme si do nosu, co takhle lahvinka parádního chablis? Žízni rozhodně trpět nebudeme!“

Bylo to jasné: všichni čtyři se chystali na pořádný noční mejdan. Jefferson si vzpomněl na prázdninový tábor, kde byl kdysi s Gilbertem. Byli tenkrát ještě hodně malí, ale zjistili, že vedoucí se v noci potají scházejí, hodují, popíjejí a nenuceně se baví, aniž jim ta zatracená děcka kazí zábavu. A teď tady guru a jeho pobočnice dělají totéž. Mohli se tvářit vznešeně s těmi svými čáhirá, šavará a veškerým tím šabadabada, ale především si rádi nacpali břicho a řádně se namazali! Jak to říkal pan Hild? Licoměrnost? Ano, tohle byla pořádná licoměrnost.

Najednou ho napadlo, že to parádní víno ze Chablis je určitě ve sklepě a že Vin-tóh, přesněji řečeno Franta, vyjde na odpočívadlo, aby pro ně sešel. Ostatně Jefferson už se toho dozvěděl dost. Vzal nohy na ramena a vytratil se.

Návrh otázek pro zpětnou vazbu

- Bylo pro tebe lehké, nebo těžké najít v textu pasáž, kterou sis vypsál/a? Proč ano, proč ne?
- Našel/a jsi něco, co tě oslovilo, co se ti líbilo nebo nelíbilo, ale nedovedl/a jsi říci proč? Co to bylo?
- Chtěl/a jsi nějaký konkrétní komentář sdělit svým spolužákům?
- Který komentář spolužáků tě nějak zaujal a proč?

REFLEXE

- Závěrem trochu kreativity: „***Někdo jsem, někam patřím.***“

Kdo jsi ty a kam patříš? Kresli, piš, je jen na tobě, jaké vyjádření zvolíš. (Žáci mohou psát volné psaní, kreslit myšlenkovou mapu, tvořit rodokmen apod.)

Pracovní listy pro žáky

Alfabox

A	B	C, Č	D, Ď	E, F
G	H	CH	I	J
K	L	M	N, Ň	O
P, Q	R	Ř	S	Š
T, Ť	U	V, W	X, Y, Z	Ž

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Úryvek s. 89

„A co to podle vás je sekta?“ zeptal se Gilbert.

„Sekta se pozná podle toho, že své stoupence mentálně destabilizuje, přiměje je, aby se rozešli se svým dosavadním okolím, oslabí jejich fyzickou integritu a vyžaduje od nich finanční příspěvky přesahující jejich možnosti.“

...

Během hovoru si Jefferson cosi vyhledával na mobilu. Jeho zjištění bylo poučné a odpovídalo na první otázku, kterou položil pan Hild. Anemos založil před dvaceti lety jistý člověk jménem Vin-tóh, který hlásal „očišťování skrze nohy“ a sliboval rychlé a definitivní uzdravení všem osobám, kterým klasická medicína nedokázala pomoci.

„Jasně že to Simonu nalákalo, ta trpěla kdečím...“ poznamenal Walter Schmitt.

„Jo, a obávám se, že padla na pěknýho ptáčka,“ ušklíbl se Gilbert. „Tenhle Vin-tóh se ve skutečnosti nejspíš jmenuje Venca nebo Honza!“

Úryvek z textu s. 128 – 131

Všichni adepti bydleli ve stejném křídle budovy jako on, v různých patrech, i jídelna a společenský sál se v něm nacházely, ale co k čertu bylo na téhle straně nádvoří? Kde bydlí Thea a Vin-tóh? Jak je to zařízené u nich? Zastavil se přede dveřmi, v nichž zmizel ten chlap. Opatrnost mu velela s dalším pátráním počkat na své kamarády, ale kochal se představou, že je uvítá s pikantními informacemi.

Ani jeden z návštěvníků se nenamáhal za sebou zamknout. Jefferson tedy dveře otevřel a vklouzl dovnitř. Trhl sebou, když se rozsvítilo světlo. Fotobuňka! Místo aby se vrátil ven, vrhl se pod schodiště a zůstal tam bez hnutí. Srdce mu divoce tlouklo. Počítal, jak dlouho trvá minuta, a snažil se klidně dýchat. Jakmile nastala opět tma, vystoupal po deseti nebo dvanácti schodech na odpočívadlo, na které vedly troje dubové dveře. Pod těmi nalevo pronikalo světlo doprovázené mocným pachem. Ten Jefferson už jednou cítil. Bylo to v Městoníně, v restauraci hotelu Majestic, u lidí, a nikdy na tuhle směs vůní masa a vína nezapomněl. Uslyšel zvučný smích. Pak hlasy, které se snažil identifikovat.

Thea: „Všechno v pořádku, drahoušku Bibi?“

Bibi (řidič): „Ale jo, těch tři sta kiláků jsem se řítí s pedálem na podlaze! Z Městonína je to přece jen kus cesty!“

Thea: „Neboj se, jídlo jsme ti schovali a držíme ho v teple.“

Bibi: „Díky, Sylvinko! Můžu ti říct, že mám děsný hlad! Žral bych snad i travu!“
(smích)

Vin-tóh: „Máš rád hovězí po burgundsku?“

Bibi: „A jak!“

Vin-tóh: „Tebe se neptám, Henry. Předpokládám, že ty maso nejíš?“

Henry (ten býček): „Ehm, ani ne...“

(smích)

Bibi: „Hele, Franto, když už je řeč o burgundským...“

Vin-tóh: „Jasně! Dáme si do nosu, co takhle lahvinka parádního chablis? Žízni rozhodně trpět nebudeme!“

Bylo to jasné: všichni čtyři se chystali na pořádný noční mejdan. Jefferson si vzpomněl na prázdninový tábor, kde byl kdysi s Gilbertem. Byli tenkrát ještě hodně malí, ale zjistili, že vedoucí se v noci potají scházejí, hodují, popíjejí a nenuceně se baví, aniž jim ta zatracená děcka kazí zábavu. A teď tady guru a jeho pobočnice dělají totéž. Mohli se tvářit vznešeně s těmi svými čáhirá, šavará a veškerým tím šabadabada, ale především si rádi nacpali břicho a řádně se namazali! Jak to říkal pan Hild? Licoměrnost? Ano, tohle byla pořádná licoměrnost.

Najednou ho napadlo, že to parádní víno ze Chablis je určitě ve sklepě a že Vin-tóh, přesněji řečeno Franta, vyjde na odpočívadlo, aby pro ně sešel. Ostatně Jefferson už se toho dozvěděl dost. Vzal nohy na ramena a vytratil se.

Tento materiál vznikl v rámci projektu Místní akční plán Frýdek-Místek IV a je veřejně dostupný pod otevřenou licencí Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International (CC BY-SA 4.0), která umožňuje jeho volné šíření a úpravy za podmínky uvedení autora a zachování stejné licence.